

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

В дальнейшем ожидается, что переход на МСФО будет способствовать дальнейшему развитию экономики Казахстана и повышению ее конкурентоспособности на мировом рынке.

Данная статья гласит об эффективности деятельности предприятий при внедрении МСФО. Наглядный пример того, что наша Республика двигается в правильном направлении является то, что сейчас во всех экономических вузах Казахстана изучается предмет МСФО.

Список использованных источников

1. Автор Файзуллина С.А. – «Проблемы перехода на МСФО в РК»-
<https://articlekz.com/article/10559>
2. Автор Капаева Е.- «Проблемы и перспективы развития МСФО в РК»-
<https://www.ipnou.ru/print/004840/>
3. Автор Байдыбекова С.К.- «Внедрение МСФО в РК как неотъемлемый элемент благоприятного инвестиционного климата»-<https://cyberleninka.ru/article/n/vnedrenie-msfo-v-kazahstane-kak-neotemlemyy-element-blagopriyatnogo-investitsionnogo-klimata/viewer>
4. Автор Сырлыбаева Е.- «Опыт применения МСФО в РК»-
<https://elibrary.ru/item.asp?id=48567490>

УДК 346.26

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ ТҰРАҚТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Большевикова Нейла Женискызы

neila.zhenisovna@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Мемлекеттік және жергілікті басқару мамандығының 3
курс студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Онаева Б.Т.

Жаһандану жағдайында инновациялық дамудың тұрақтылығы елдің бәсекеге қабілеттілігін, оның экономикалық, технологиялық, экологиялық қауіпсіздігін және тұрақты дамуын қамтамасыз етудің шешуші факторларының бірі болып табылады. Инновациялық экономикалық модель қазіргі уақытта да, болашақта да елдің тұрақты әл-ауқатын қамтамасыз етеді. Осы орайда мемлекет ұлттық инновациялық кәсіпкерлікті дамытуға ерекше көңіл бөлуі керек.

Қазақстанда ұлттық инновациялық жүйені қалыптастыру 2015 жылға дейінгі кезеңге арналған индустриялық-инновациялық даму стратегиясын қабылдаудан және 2004 жылы Ұлттық инновациялық қорды құрудан басталады. Елімізде инновациялық дамудың нормативтік-құқықтық базасы әзірленді және жұмыс істейді: Қазақстан Республикасының Ұлттық инновациялық жүйесін қалыптастырудың 2005-2015 жылдарға арналған бағдарламасы. (2006 ж.), «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (2007 ж.), Қазақстан Республикасының 2010-2014 жылдарға арналған үдемелі индустриялық-инновациялық дамуының мемлекеттік бағдарламасы. (ҮИИДМБ), Инновациялық даму бағдарламасы, Салааралық ғылыми-техникалық жоспар (2011). Сонымен қатар, «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер енгізілді, атап айтқанда, оны ынталандырудың салықтық шаралары әзірленді (2012 ж.). Ұлттық инновациялық қор (2012 жылы Технологиялық даму жөніндегі ұлттық агенттік (ҰТД) болып қайта ұйымдастырылған), Ұлттық биотехнология орталығы, Ғылым қоры, «ҚазАгроИнновация» АҚ, Ұлттық әл-ауқат сияқты инновациялық жүйенің және инновациялық кәсіпкерліктің жұмыс істеуін институционалдық қолдау қалыптастырылды.

«Самұрық-Қазына» қоры, «Зерде» ұлттық инфокоммуникациялық холдингі, Назарбаев Университеті, Қазақстан индустриялық даму институты. Қазақстанда инновациялық қызметті қолдау үшін мемлекет ғылыми бағдарламаларды, жобаны, венчурлық қаржыландыруды, басқару технологияларын, технологиялық бизнесті қаржыландыру сияқты құралдарды

пайдаланады. Жалпы кәсіпкерлікті және оның ішінде инновациялық кәсіпкерлікті дамыту мақсатында елімізде «Өнімділік-2020» Мемлекеттік бағдарламасы бар. Ұлттық инновациялық жүйенің инфрақұрылымы да дамып келеді. 2007 жылдан бастап «Еркін экономикалық аймақ» «Alatau IT City» ақпараттық технологиялар паркі (ИИТ) жұмыс істейді. Технопарктер Астана, Алматы, Орал, Қарағанды, Шымкент және Өскемен қалаларында жұмыс істейді. 2011 жылы салалық конструкторлық бюролар мен технологиялар трансферті Қазақстан-француз орталығы құрылып, коммерцияландыруды дамыту стратегиясы әзірленді.

Ғылыми-техникалық және өндірістік сфералар арасындағы байланыстырушы (делдалдық) рөлді дамытуды көздейтін инновациялық кәсіпкерлік.

Инновациялық кәсіпкерліктің түпкі мақсаты – нарықтың ағымдағы экономикалық жағдайына тез жауап бере алатын және жаңа ұрпақтың бәсекеге қабілетті жоғары технологиялық өнімдерін жаппай өндіруді жолға қою және әлемдік стандарттар деңгейінде сұранысты арттыру.

Инновациялық кәсіпкерлікке мыналар жатады:

- іскер періштелер;
- компания;
- жаңашыл менеджерлер;
- инновациялық қызметті жүзеге асыруға қызмет ететін және жағдайларды қамтамасыз ететін өзара байланысты өндірістік, консалтингтік, білім беру және ақпараттық құрылымдар кешенін анықтайтын көп деңгейлі инновациялық инфрақұрылым.

Инновациялық инфрақұрылым келесі элементтерден тұрады:

- ұлттық технопарктер;
- аймақтық технопарктер;
- технологиялық бизнес-инкубатор;
- университет түлегі.

Инновациялық-технологиялық даму саласындағы ғылыми, өндірістік және білім беру үдерістерін кешенді қаржыландыруды қамтамасыз ететін қаржылық инфрақұрылым инновациялық кәсіпкерлік пен инфрақұрылымды тікелей және жанама мемлекеттік қолдаудың әртүрлі тетіктерінің үйлесімі негізінде құрылған.

Қаржы инфрақұрылымы келесі элементтерден тұрады:

- мемлекеттік даму институты;
- венчурлық қорлар;
- компания;
- жеке кәсіпкерлер;
- екінші деңгейлі банктер.

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізінен шетелдік капиталдың қатысуымен ірі корпорацияларда, ұлттық компанияларда, екінші деңгейлі банктерде, қаржылық-өнеркәсіптік топтарда менеджменттің жоғарғы деңгейі бар. Сонымен қатар, технологияларды, теорияларды және құқықтық қорғаудың тәжірибесін және зияткерлік меншікті пайдалануды коммерциализациялаудың іскери қағидаттарын кәсіби меңгерген, инновациялық және жоғарғы технологиялық жобаларды басқара алатын кәсіби инновациялық менеджерлер — мамандардың институты мүлдем жоқ.

Кез келген елде және бизнестің кез келген түріндегі инвестордың негізгі тәуекелі барабар емес менеджментпен байланысты болғандықтан бұл тәуекелді барынша азайту басқару және кәсіпкерлік мәдениетті көтерумен, барлық деңгейдегі менеджерлерді сапалы оқытумен және қайта даярлаумен, оларды қажетті қолдаумен (консалтинг және ақпараттық) қамтамасыз етумен қол жеткізіледі.

«Ұлттық экономиканың дамудың инновациялық қорына көшуі барлық қоғамның инновацияларды қабылдауынсыз және инновациялық процестерді басқару мен инновацияларды іске асыруды жүзеге асыруға қабілетті кадрлар жеткілікті санының болуынсыз мүмкін емес.»

Қолда бар ғылыми-технологиялық әлеуетке қарамастан Қазақстанда инновациялық қызметтің мынадай инновациялық өнімді құру және инновациялық өнімді рынокқа жылжытумен байланысты делдалдық қызметтерді орындау сияқты негізгі түрлерін жүзеге асыратын кәсіпкерліктің болмауы елдегі төменгі инновациялық белсенділік себептерінің бірі болып табылады.

«Қазақстанның алдында нарық субъектілерінің өзара тауарлар мен қызметтерді өндірудегі бәсекелестікті қолдап және дамыту міндетімен қатар елімізде ғылыми сыйымды технологиялар саласындағы әлемдік бәсекелестіктің толыққанды қатысушыларына айналу үшін білім экономикасын дамытуға арналған іс-әрекеттерді жандандыру міндеті тұр.

Қазіргі күні Қазақстандағы инновациялық кіші кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін қалыптастыру мен дамытуда кедергі болатын факторлары келесідей:

- өз қаржыларының жетіспеушілігі негізінде инвестициялық қорлар арқылы несиелерге қол жеткізудің қиындығы;

- инновациялық кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру үшін қажетті сәйкес инженерлік-транспорттық инфрақұрылыммен қамтамасыз етілген өндірістік қойма орындарының жеткіліксіздігі;

- инновациялық кіші кәсіпкерлік субъектілерінің қолданыстағы заңдардағы өзгертулер туралы хабарсыздығы, әкімшілік кедергілер және кәсіпкерлік қызметпен айналысу кезінде билік органдарының нақты тәртіптерінің жоқтығы;

- инновациялық кіші кәсіпорындардағы жұмыскер мамандықтарының білікті мамандарының жеткіліксіздігі. Кіші кәсіпкерлік субъектілерінің өңдеуші өндірістерінің ірі және орта ұйымдарымен өзара әрекеттесу және кооперациялануын дамыту туралы мәселе ерекше зер салуды талап ету қажеттілігі.

Сондықтан инновациялық кәсіпкерлік субъектілерінің дамуына қол жеткізу үшін мына мәселені шешу қажет:

- инновациялық кәсіпкерлік субъектілерін ақпараттық қолдау;

- инновациялық кәсіпкерлік субъектілерін заңнамалық қолдау;

- инновациялық кәсіпкерлік субъектілері алдында тұрған әкімшілік кедергілерді азайту.

Бұл мақсатты орындау үшін мынадай шараларды қолдану болжамданады:

- «инновациялық жеке кәсіпкерлікті қолдау орталықтарын, бизнес-инкубаторларын, технологиялық парктер, индустриалдық өңірлер және басқа да жеке кәсіпкерлікті дамыту объектілерін құру және дамыту;

- инновациялық жеке кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін оқу-әдістемелік, ғылыми-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету;

- инновациялық шаруашылық етуші субъектілердің реттеуші және қадағалаушы қызметтермен және жергілікті билік органдарымен өзара әрекеттесу әдістерін жетілдіру;

- тиімді бәсекеге қабілетті орта үшін жағдайлар жасау;

- инновациялық кәсіпкерлік ахуалды жақсартуға жәрдемдесу, өңір экономикасына салымдардың тартымдылығын мақсатты жоғарылату.

Қорытындылай келе, «Қазақстандағы инновациялық кәсіпкерлік ахуалын жақсарту үшін:

- білікті кадрлар және жұмыс күшін дайындау жүйесін бекіту;

- кадрларды кәсіби біліктілігі тұрғысынан дайындау және қайта дайындау, кіші бизнес және өзін жұмыспен қамту саласында оқыту;

- инвестициялық үрдістерді басқаруды ұйымдастыруды жақсарту;

- басқару кадрларының кәсіби біліктілігін бекіту, қоғамдық бақылау үшін биліктің ашықтық дәрежесін көбейту, шенеуніктердің қызметін реттеу деңгейін жоғарылату керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Послание Президента Республики Казахстан — Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050» — новый политический курс состоявшегося государства» от 14.12.2012 г.

2. Баймахамбетова Г.И. Зарубежный опыт инновационной политики государства // Транзитная экономика. – 2011. – № 3-4. – С.17-21.
3. Сулейменов Е. Состояние инновационного развития в Казахстане // <http://elementmag.kz/?p=617>
4. Жакупова Л. НИФ: идеи, результаты, планы // Деловой мир. – 2011. – № 5-6. – С. 28-29.
5. Нурмуратова Л.С. Развитие инновационных процессов в Республике Казахстан // Аль Пари. – 2011. — № 2-3. – С. 8-12.
6. Гильманов М. Об инновациях – истинных и мнимых // Мысль. – 2012. – № 1. – С. 53-55.
7. Казахстан в Отчете о глобальной конкурентоспособности 2012-2013 Всемирного экономического форума // <http://gtmarket.ru/news/2012/09/05/4949>.
8. Кошанов А. Рабочие кадры – резерв роста человеческого капитала // Мысль. – 2012. – № 1. – С. 47-52.
9. Кошанов А. Индустриально-инновационные вызовы глобализации // Мысль. – 2012. – № 9. – С. 38-43.

ОӘК 338.28

ЖОБАНЫҢ ҚҰНЫН БАСҚАРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Бөлекбаева Жанерке Хамитқызы

Iskakov82@mail.ru

«Бизнес әкімшілік» кафедрасының магистранты

Тұран-Астана университеті

Астана қаласы, Қазақстан Республикасы

Ғылыми жетекшісі - э.ғ.к., қауымдастырылған профессор Искаков Б.М.

Нарықтық экономикада құн факторы жобаны жүзеге асыруда және оның нәтижелерін бағалауда айқындаушы болып табылады, сондықтан құн жобаларды басқарудағы негізгі объектілердің бірі болып табылады.

Құнды басқару функциясы жобаға байланысты шығыстарды алдын ала бағалауды, шығыстар сметасын, қаржыландыру көздерін және жоба бюджетін айқындауды, ақша ағындарын жоспарлауды, кірістер мен пайданы болжауды, ақша қаражатының жұмсалуды мен түсуін бақылауды және шығыстар асып кеткен және қаржы жоспарларынан басқа да ауытқулар жағдайында шешімдер қабылдауды қамтиды.

Құны басқармасының басты міндеті жобаның бюджеттік шеңберін сақтау және оны жүзеге асырудан көзделген пайда алу болып табылады. Құнды басқару негізіне қалыптасуы әлі аяқталмаған тұрақсыз экономика жағдайында жобаларға инвестициялардың тиімділігін айқындау әдістері алынуға тиіс. Нарық жағдайында құнды басқару әдістері мен техникасы әдебиетте кеңінен қамтылған.

Жобаның құнын оның өмірлік циклі ішінде бөлу біркелкі емес және әдетте құрылымы бар.

Жобаның өмірлік циклінің кезеңіне және бағалау мақсаттарына байланысты жоба құнын бағалаудың әртүрлі түрлері мен әдістерін қолданады. Бағалау мақсатына сүйене отырып, мұндай бағалардың дәлдігі де әртүрлі болады [1].

Құнды бағалау жобаның ресурстары мен жұмыстарының құрылымын анықтаудан басталады.

Бұл міндеттер жобаны жоспарлау шеңберінде шешіледі, ал құнды басқару жүйесіне (құнды бағалау модулі) Осы процесті орындау нәтижелері түсуі тиіс.

Жобаның құны жұмыстарды орындау үшін қажетті ресурстармен анықталады, оның ішінде: жабдықтар (сатып алу, жалға алу, лизинг); құрылғылар, Құрылғылар және өндірістік